

Bécsből, Kedden, Februárius 15-dikén, 1820.

Spanyol Ország.

Péntektől fogva, midőn utóbbi M. Kurirunkat útnak indítottuk, naponként, ez itt következő újabb tudósításokat vet-tük a' Spanyol katonai lázadásokról: —

Szombaton. — A' Jan. 27-dikén költ Anglus Ujságokban semmi új nem találtatik ezen tárgyról, csak a' Kurirban van egy levél, a' melly Jan. 11-dikén indult Madridból, 's a' melyben ezen támadás' okának egyedül csak az Amérikába-meneteltől való irtózásmondatik len-ni, 's elő beszéltetik, hogy az insurgens armáda Kalkistól vissza verettetvén, Le-brijában helyhezette állásba magát, hogy a' Kadiks és Madrid között való közösü-lést gátelja. Generális Freyre tette a' ké-születeket, hogy a' hűséges seregekkel a' hűségteleneket körül vegye, kik legfel-jebb 5 vagy 6 ezeren lévén, lehetetlen hogy nem soká el ne nyomattassanak.

A' Párisi levelek közzül a' Journal-des-debates így irt Jan. 31-dikén: — A' Madridban Jun. 20-dikán költ Udvari Uj-ság megérkezett Párisba; ebben egy szó politikai újság sem találtatik. A' mi Ba-yonnei Levelezőnk ismét küldött hozzánk két levelekből való summázatokat, mel-lyek egy Spanyol kereskedő háztól ér-keztek hozzá. Az egygyikben a' jelen-tetik Kadiksól Jan. 11-dikéről, hogy ott mindenek csendességben vaunak; 's hogy a' Királyi tengeri erő a' tengernek és szároznak Ura lévén, álhatatosan el-

szánta magát, hogy minden megtámod-tatást vissza verjen. — A' másik levél, melly Madridból Jan. 20-dikán indult, Kadiksól Jan. 13-dikáról szollván mind ezeket erősíti, ily hozzáadással, hogy a' nép az insurgens katonaságot nem segíti. A' Sevillából Jan. 14-dikén indult tudósi-tások hasonlóképpen megnyugtatók. Az insurgensektől, kik még csak Leon szi-getének 's a' kikötőhely' ezzel szomszédos részeinek birtokában vagynak, sokan szöknek vissza a' Királyi zászlók alá. Generális Freyre, ki már minden Bata-lionnyait induló lábra állította, Sevillából 15-dikben megindult, hogy előfelé men-nyen. Ezen fő vezér semmi eszközöket el nem mellöz, mellyek arra szolgálhat-nak, hogy a' vérontás meggátoltathassék, 's a' hűségtelenek a' hűségre szép szerént visszatéríttethessenek.“

Három Párisi Ministeriális Ujságok, t. i: a' Monitör, a' Journal-de-Paris, és a' Gazette-de-France, hasonlóképpen ír-ják mind ezeket: „Freyre úgy akart, hogy 16-dikban útnak induljon, hogy magát Odonel Generálissal (nem Gróf Abisbállal, hanem ennek testvérével) ki-ötet Alkalában 3000 emberekkel várja, öszszocsatolja. A' Rotai seregek se' ré-szesültek a' támadásban, 's három Rege-mentek, úgymint az Amérika, a' Princi-pe, és még egy, már az insurgensektől visszatértek az Odonel vezérlése alatt lévő Királyi seregekhez. Az insurgens armáda 3000 emberekre olvadt össze,

's Leon szigetén vette magát sánczok közzé; a' Spanyol Generálisokat csak a' bizontalankodtatja, hogy mit fognak majd a' sok foglyokkal csinálni, minthogy arra, hogy megbüntettessenek igen sokan vagynak, arra pedig, hogy bocsánatot nyerjenek, igen nagy a' bűnyök."

A' Consituzionel és a' Renommée a' magok Jan. 31-dikén kiadott leveleikben megesmérik ezen két dolgoknak igazságát, t. i: Hogy Kadiks a' maga kapujit az insurgensek előtt bezárta, és hogy Sevillánál egy hűséges sereg összegyülekezett; de úgy vélekednek, hogy a' Gen. Freyre Sevillánál való hosszas maradása azt mutatná, hogy ezen sereghez sincs egész bizodalma. Egy Bordeauxhoz kikötött hajósnak, a' ki Januar. 10-dikén hagyta oda Gibráltárt, beszédje szerint, akkor 15,000-re telt az insurgensek száma, ámbár az Amerika és Principe nevű Batalionok még az insurgálás kezdetén elváltak tőlök, 's útjokat a' K. fő hadi szállásra vették, melly akkor Alkala-de-los-Galuresben volt. A' hűségtelenek' fő hadi szállása 9-dikben Puerto-Santa-Mariában volt; az ő birtokában voltak pedig Arcós, la Puebla Xeres, Puerto-Real, és Isla-de-Leon. Az ő fő vezérjek Don Rafael Brego, előlmenő csapatjoké Don Antonio Quiroga, 's a' Generál-Stábjoké Miranda. Az ő egész ármádájok állott: egy Svadron Lovasságból, egy Brigáda Artilleriából, egy Szapeur 's egy Mineur Batalionból, és nyolcz gyalog Batalionokból, mellyeknek neveik ezek: General, Sevilla, Asturia, Valencia, Arragonia, Hispania, Corunna, és Kanaria. Micsoda részt választottak ezen Batalionok: Király, Princzaszszony, Guadalaxara, 2. Katalonia, és a' lovasság? ebből a' hűségtelenek fő hadi szállásán semmit se tudtak. Ugyan ezen fő hadi szál-

láson következő személl'yek tartattak fog-ságban: Generális Gróf Calderon, az ő Generálstábjának Vezére Fournas (a' ki eszserént nem öletett-meg mikor elfogattatott), Generálmájor Sanches Salvador, Brigadérosok Blanco, Hano, és Carles, Obersterek Fernandez, Albuquerque, Pierson, és Gabarre, Tengeri Minister Cisneros, a' Kir. ármáda' fő Biztosa, a' Kincstármestere, Leon szigete' Polgármestere, 's annak Kommandánsa Don Francisco Espada.

Vasárnap. — Ma az Anglus Ujságokból semmi újat nem tanulunk a' Spanyol katona lázzadásokról. A' Párisiak is kevéssel szolgálnak. A' Consituzionel ennyit mond: „A' Madridból Jan. 19-dikén indúlt levelek által megbizonyosodott az, hogy a' hűségtelenek Kadiks környékein a' (feljebb) megnevezett, La Pueblát, Xérest 's a' többit, birják. Ezen levelek szerint Generális Freyre elejébe meghatározott parancsolatok vagynak adat-tatva azeránt, hogy semmi ellenségeskedéseket ne kezdjen-el a' hűségtelenek elleu, hanem most csak szelidség és igéretetek által iparkodják őket a' hűségre visszatéríteni: azon proklamátzió mindazonáltal, a' mellyet Freyre Sevillából Jan. 15 - dikén a' hűséges Batalionokhoz intézett, ellenkezni látszanak azon utasítá-sokkal, mellyek a' feljebb említett levelek szerint ezen Generális elejébe szabtatva lenni mondatnak.

A' Gazette-de-France már a' Kadiksban Jan. 8, 9 és 10-dik napjain költ újságleveleknek summázatjaikat közli, a' mellyek szerint Don Alonzo-Rodriquez Valdez, a' Kadiksi Kormányozó, három proklamátziót intézett azon városi néphez. Az elsőt Jan. 5-dikén, melyben így kiált hozzájok: „Egy belső nyavalya, melly veszedelmesebb azon sárga hidegnél,

melytől még egészen meg se menekedtünk, keseríti szívünket; egy Rebellisekből álló Bándá San Fernando városába 's több más városokba magát oly czélzással beopta, hogy emez Expedíziót, a' melly Spanyol Országnek leg kritikussabb környülállásai között készülvén-el, néki legnagyobb dicsőségére szolgál, és a' melly által Spanyol Országnek minden megtévedett gyermekei semmivé tétettek volna, meggátolják!" — Ezen előre böcsötött felkiáltás után arra nohatja a' fenn nevezett Kormányozó a' Kadiksi polgárokat, hogy a' hűségben maradjanak-meg, a' rossz sugallásokra ne hallgassanak, minden embert a' kire valami gyanujok lehet jelentsenek-be, 's a' közönséges helyeken való minden öszszegyülekezésektől tartoztassék-el magokat. — Második proklamatióját 7-dikben adta-ki a' Kormányozó, melyben már mint hérosi virtusokkal bíró embereket, úgy szollítja-meg a' Kadiksiakat, 's magok' mérseklésére, engedelmessegre, és csendességre inti őket 's így folytatja noható svavait: „Nyugodjatok-ki magatokat familiátok' kebelében, 's legyetek meggyözöd'ttek arról, hogy mások vigyáznak értetek; mindenek készen állanak; a' rend' ellenségei nem fogják plánumaikat végrehajtani. A' Kormányozó-szék, melyben a' környülállásokra nézve már most a' politikai hatalommal a' katonai is öszszecsatoltatva leszen, semmit el nem fog mellőzni, a' mivel Királyának és néktek tartozik. Elszánással fog szenvedni minden iuségeket, a' mellyek érteket ő reáebből háromolhatnak, csak hogy magát azon tisztességre érdemesnek lenni megmutassa, hogy a' hérosi Kadiks város' lakosai' Kormányozó-széke, a' melly, valamint minden más időkben az Ország' szabadságának oltalmazó bástyája volt, úgy most hűségének oltalmazó bástyájá-

vá lett." — Harmadik proklamatiójában ezen hathatós kifejezések fordulnak elő: — „Gyönyörködve szemléltém vala, hogy Kadiks a' hűségtelenségnek minden ragadó mérgétől szabad volna, ámbár csakugyan itt is találtatnak nagyon kevesen oly rosszul útasított emberek, a' kik meghazudtolni iparkodnak azt a' jó vélekedést, melyre a' lakosok általjában vétetvén érdemesek. Mit mondana a' világ, ha ezen embereknek kevés száma az egész várost megfosztaná jó hírétől? Meszszetávozzék töllem ezen gondolat! Azonban ha szerencsétlenségből csakugyan találtatnának köztünk oly lakosok, kik kötelességeikről elfelejtkezvén a' város' csendességét és hátorságát, vagy öszszesereglés, mellyet én ezennel megtiltok, vagy pedig irásocskák 's kiraggatott czédulák által, vagy akár mi egyéb módon megzavarni akarnák, az ilyenek katonai módon megitéltetnek 's a' törvények szerint büntettetnek." — A' katonai karokhoz is intézett ugyan ezen Kormányozó egy parancsolatot, melynek az a' foglalatja, hogy napjában minden katonának két Reált (1 krajczárt) mint pótlást, és pálinkát adjanak: a' tiszteknek pedig, még a' penziónlévőknek is, szoroson parancsolja, hogy az első láрма-jeladásra a' Sz. Rechus kaszárnyájába szaladjanak, hol a' fő hadiszállás van.

Hétfün. — Gróf Freyrének a' katonákhoz intézett proklamatiója, melyről feljebb emlékeztünk, e' volt: — „Katonák! A' Király a' mi Urunk titeket kiválotztott, hogy azon lázzasztókat elszellessétek, kik azon jótéteményekről, mellyeket ő F. ge reájok eltékozlott, elfelejtkezvén, csak személyes hasznokra halgatnak; pedig a' melly őket veszedelembe viszi. Ők az Oczénánus partjain helyhezítették magokat állásba; repüljünk, hogy azt a'

hevességet, melly őket elcsábitotta, ezen tengernek habjai között meghivesittük! A' mi Vezérlőjink az Okosság, az Igasság, 's Öseink' Religiója. Azon Fejedelemnek jusait oltalmazzuk, kinek neve a' Spanyolok' hadi kiáltó szava (parolája) vala, midőn a' Sasnak elkergetésére öszszesereglettek. Győzedelmeskedtünk, és elszaggattuk azon lánczokat, mellyek Királyuukat kötve tartották, de a' kit 1814-ben minden Spanyolok azon thronusra helyheztek, mellyet néki szivekben emeltek vala. Segittük ezt a' megmozgathatatlan thronust, melyre senki nem teheti kezeit a' nélkül, hogy minnyájunk' szivét széllyel ne tépje, minthogy az okosság minden embert kárhoztat, a' ki magát a' közönség' akaratjának ellene szegzi. Az ilyent megbünteti az igasság; eme' legfőbb valóság pedig, kinek akaratja által a' Királyok országolnak, azon büntetést érdemlő embereket, kik az ő kevélységekben a' Monarkhák' megítélőji akartak lenni, az elvettetés' bélyegével beilyegzi-meg. Katonák! az a' szempillantet, hogy ezeket semmivé tegyük, eljött. Alljunk-ki ellenek a' sikra; 's legyünk az egész nemzet által szeretett 's tisztelt Királyunk' igasságos voltának 's kegyelmeségének hűségés végrehajtóji. Költ Sevillában Jan. 14-dikén. — Aláírta Freyre Manuel."

Az utóbbi Journal-des-debates Febr. 2-dikán indult Párisból. Most semmi egyenesen Madridból jött tudósítással nem szolgál, a' Bordeauxbéli Indikátörből közöl egy levelet Jan. 25-dikéről, melynek ez a' summája: — „Az insurgensek' számát most 8000-re teszik; ők a' Caracca nevű erősséget 's a' Sant Julien nevű liuea hajót elfoglaltak 's így tettek szert ágyukra. Utjokat Sevilla felé vették 's minthogy meg innét Generális Freyre in-

duft ellenek, így 20-dikig már megérkezhetett volna Madridba az arról való hír, hogy öszszetalálkozván megverekedtek: hanem az Országlószék részéről még eddig semmi ki nem hirdettetett.“ — Ugyancsak a' nevezett Frantzia Journálban van egy Gibraltári levél Jan. 13-dikáról, ily foglalattal: „Az Algesirai Kommandans Gen. Odonel' fő hadi szállása Alcalade - los - Gonzalesben van nagy halgatásban. Kadiksból semmi újságot nem vettünk; de gyanitjuk, hogy ezen város semmi egygyetértésben nincs az insurgensekkel. Azon megerősített csatornát, a' melly által Leon szigete Kadiktól elválosztatik, 's a' melynek neve Cortadura (nem Trocadero, mint eleintén iródott), egy tengeri Batalion oltalmazza. Sevillában mindenek csendességben voltak: hanem egy hűségtelen csapat arra felé nyomult. Tariffát 1000 insurgens tartja elfoglalva, kik Algesirásig minden földet elfoglaltak. Eme' 1000 emberek azon Batalionját tették az Amerika nevű Regementnek, melyhez Odonel leginkább bizott; most néki csak 600 emberei vagynak.“

A' Bavariai Közönséges Ujságban egy Párisi tudósítás találtatik Febr. 1-ső napjáról, melyben summásan ezek mondatnak: „A' Spanyol tudósítások még ma is vagy egy vagy más részrehajlanak, 's csak felső színűek. A' Journal-des-debats 's a' több hozzá hasonlóknak tudósításaik, mint mondják, nagyobbadon a' Párisi Spanyol Követ' Cancellariájából folynak; a' mit a' Liberálisoknak leveleikben olvasunk többire igen nagyított bizontalanságok: a' valóságnak közepében kell lenni; de sokáig már nem maradhat homályban. Még csak ennyi egész bizonyost se tudhatunk, hogy az insurgensekkel tart-é Kadiks, vagy megmaradott a' Király' hűségében. Hogy

13-dikig az insurgensek' részére nem állott volt, bizsnitják a' kiadott proklamatiók 's parancsolatok. Hanem, hogy későbbre bementek volna oda az insurgensek, emlegetik mind a' Lyoni mind a' Marsiliai levelek: de ezek is nagyon bizontalanná teszik tudósításaikat az által, hogy sem abba' meg nem egyeznek, hogy mikor, se' hogy mi módon mentek volna be oda az insurgensek.

A' Bavariai Közönséges Ujságban ily Czikkely fordúl elő: — „A' Párisi Journal - des - debates ily elmélhedést adott - ki a' Londonban Jan. 24-dikén költ Chroni-cléből, melly azt mondja, hogy ő ezeket hiteles kútföböl merítette. A' nevezett Frantzia Journal a' megjegyelt helyek-hez jegyzéseket is ragasztott. Itt következnek elébb az elmélkedés, azután a' Frantzia Journal' jegyzései: — „A' Spanyolok rég' várják az arra való alkalmatosságot, hogy a' mostani Országlási systema' helyébe a' magok' elvesztett Constitútziojokat visszatehessék. Hanem ezen törekedésnek semmi köze nincs a' Déli Amérikai dolgokhoz; egyedül a' Spanyolok' honnyi állapotját illeti; 's itt is a' katonaság között találtatik inbább, mint a' nép közt (*), melynek oka az, hogy a' katonaság fél az Amérikai egésségtelen tartományokba való küldtetéstől. A' Spanyol katonák a' nemzetnek megvilágosodottabb részét teszik; a' Constitútziohoz 's a' Cortesekhez egész lélekkel ragaszkodtak; 's a' külső Országokkal való megismerkedéssek által beszivták azon liberális gondolkodást, melly most nékiek vétkül tulajdonittatik. A' köztök most kiütött támodás előre gondoltatott; mi néhány napoknak előtte egy fontos irást láttunk, mellyet néhány tisztek több má-

soknak neveken aláirtak 's általa magokat elkötelezték vala, hogy a' Porlier' és Lasci halálokért boszszút állnak (**). Meghatározva nem erössithetjük, de hiszszük, hogy az Insurrekció Alsó Andalusiaiban a' katonák közt közönséges, és hogy a' 20,000 emberből álló insurgents seregnek egy része Kadiks, a' másik Madrid felé vette útját (*). Mi kételkedünk abba, hogy Generalis Freyre ily nagyon sietett volna a' Ferdinandus részére való magakinyilatkoztatásával. Ő Andalusiaiban Osunai származású ember; a' Hadi Ministerséget fel nem válolván, ezért azután a' 4-dik armáda' vezérlését is elvesztette, melynek vezérlése által magát megkülömböztetve kimutatta volt. A' Király' visszatérésekor hathatósan kinyilatkoztatta nemzete eránt viseltető hajlandóságát. Dicsösségre nem vágyódó, nagyon egyenes 's a' néptől igen szeretett ember lévén, ő legjobb ítélőbiró lehet az Országlószerk 's a' nép közt való egyenetlenkedésben (**). A' Királyi Fő Prokurátorok megkérdeztevé, a' mult esztendőnek Májusában a' Számkivettett Spanyolokra nézve egy előadást, vagy jóvallást, terjesztettek a' Kastiliai Fő Tanács' elejébe, melyben ezek mondatnak: „Közönséges megbocsátásra (amnestiára) van szükség, hogy a' revolútzio elvégzhessék. Minden gyengeségeket, minden megtévedéseket meg kell bocsátani, azért, hogy minden polgárok öszszezatolt erővel iparkodhassanak a' Státus' sebeinek meggyógyittatásán; ha a' békételenkedők külső Országokon maradnak, ott ők soha meg nem szünnek Státusaink ellen mesterkedni. Vannak köztök sok olyan egyéb eránt becsületes és igasságos polgárok, kik talám nem birtak azzal az eltökéllettséggel, hogy nagy áldozatokat tegyenek; meg lehet, hogy az Usurpátor' Ko-

rossusi nagy hatalmának engedni kénytelenítették; ezeknek gondolkodássok' módja, 's állapotjuk bocsánatot érdemelnek... Megvalljuk, vagy találatnak köztök valóságos bűnösök is: de ezek, a' közönséges vélekedés által megbélyegeztetve lévén, vagy a' közönséges amnestia mellett se' mérészlenének visszajöni, vagy ha visszajönének is, kevés számjok miatt kevésbé lehetnének veszedelmesek.... Van a' Számkivettetteknek még egy más szakasza is, melly a' Királyi amnestia-ra még sokkal méltóbb, mint emezek; ezt a' szakaszt azok a' Patrioták teszik, kik az Usurpátor ellen csatáznak; akár melly nagy lehet is ezeknek megtévedése, csakugyan szolgálatokat tettek ezek az előtt; ellene szegeztek magokat a' thronus usurpálásának 's a' többi. — A' Prokurátorok azt tanácslották ezen előadások' végén, hogy jó lesz a' Király' házosságát közönséges amnestia által megdicsőíteni. Az ő tanácslássok még nem vétetett munkába. A' Spanyol Kivándorlottak két félek; 1)ször Josephinók, valami 12 ezeren; 2)ször Liberálisok vagy a' Cortesek' barátjai, kik talig telnek 1000-re, 's a' kik nagyobbadon meg el se' futottak a' tömlöczbe való vettetés előtt, oly nagyon hitték, hogy arra nem érdemesek (*.*.*).“

A' Journal-des-debats ily jegyzéseket

vetet a' megcsillagozott hellyek [után: „(*) Ez a' vallástétel Ferdinandusnak kedvez. Nem a' nép lármáz tehát, hanem csak a' katonák. Csak néhány katonafőkre határozódik a' revolúzióskodás. — (***) Fontos vallástétel. Az insurgenseknek tehát egyetértéssek volt Londonban; ezt mi magunk is gyanítjuk. Hibető, hogy Frantzia Országban is van. Külömben hogyan történhetett volna, hogy legelőször, azon egy Ujság, Bayonnében, Auchban, Pauban, Straszburghban, 's Párisban, éppen azon egy szempillantásban lehessen közönségessé? Constant Ur ezt kérdé ma: Valyon nincsenk-e a' Kadixi insurgenseknek Párisban is fejeik? Felelet: Meglehet, hogy vagynak. — (*.) Mi tudjuk, hogy az insurgensek a' magok próbáikkal nem boldogultak. — (*.*.) Mi tudjuk, hogy Gróf Freyre tüzesen és foganatosan iparkodik a' rebelliónak elnyomásán. Ezen igasságos Biró 's a' nép kedves embere kárhoztatja az insurgensek' ügyét, 's ezért választatott ki a' Király által az ő elszélesztetéssekre 's megbüntetéssekre. — (*.*.) Mi nem tudjuk, hogyan egygyezteté meg a' Chronicle a' Liberálisoknak ezen kevés számát, 's az általa úgyneveződő nemzeti gondolkodást. Ugy van látom nállatokis mint nállunk, a' Liberálisok a' magok' számát a' képződésben sokasítják.“

Száz forint Huszas pénzért adtak Váltó czédulában: —

Februárius' 11-dikén 251 — 12-dikén 251 — 14-dikén 251 — forintot.

Redaktor: Pánczél Dániel; nyomtatja Hirschfeld Felix.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Azt olvassuk az itt kijövő Ujságlevelekben, hogy Magyar Ország Primása 's Esztergomi Érsek Rudnay Sándor ö Hercegsége, Aprilts' végén Erdélyből kijöven 's útját előbb Bécsbé vévén, azután Esztergomba közönséges pompával való bemenetelét Május 15-dikén fogja tartani, 's ezt, a' következő napon, az oda özsze- gyülekezendő Egyházi és Világi Fő Rendeknek jelenlétekben Érseki és Fő Ispányi fényes hivatalaiba való betétettése fogja követni.

Ugyan ezen Ujságokban olvassuk továbbá, hogy Méllóságos L. B. Kis 'Sennyeyi 'Sennyey János Ur, hasznos életét a' mult Januáriusban elvégezte.

* * *

Sáros - Patakról, Január. 31-dikén. — A' mi Oskolánk olly halotti-tiszteletet tartta tegnap eggyik Tanítójának, a' millyen még azon 289 eszt. alatt, a' miolta fenn áll. eggynek sem jutott. Tisztelendő és Nemes Vályi Nagy Ferencz, Exeg. Theologiát, Ecclesiái Történeteket 's Görög Literúrát tanító Professor Urnak életét példátlan munkássága Január. 15-dikén eloltotta; 's társai 's Collégiumunknak nagy érdemü Vice - Curátora Tek. Fáji Fáy Ferencz Ur, érzették, mivel tartoznak a' a' kedves Megholt eránt. Teste Január. 19d. csak énekszóval, de rész szerént a' Professori Kar, rész szerént tizenkét feketébe öltözött nemes ifjak, rész szerént a' Megholtnak tanítványai által vitetett-ki, mind a' mellett hogy az idő igen kedvetlen volt, a' Héjcze szomrédjában fekvő temetőbe. A' pompás tisztelet tegnap, Január. 30d, adatott-meg, jelen lévén már

ekkor azon Uraságok, kik a' Seniori számadásnak megtekintése és a' Censúrák' tartása végett mind a' két Rendből kinevezettek. Dél előtt a' hely' Predikátora 's eggyzersmind Oskolánknak Professora T. Lácza József Ur mondott a' Templomban eggy szívre-ható Beszédet az Evangyéliomi Századosnak é'szavai szerint: Bizony ez az ember igaz vala, 's valahik a' Megholtat ismerték, bizonyságok, hogy ezt a' nevezetet teljes értelemben érdemlette. Ez után a' Dogm. Theol. Professora T. Somosy János kele-fel Oratiojával. a' Tanítói Hivatal' fontossága és méltósága felől; mellyre ismét azt mondhatjuk, 's azon nagyítás nélkül, mellyet a' fájdalom szokott hasonló esetekben sugallani, hogy ezt a' kötelességet hívebben, buzgóbban Tanító sohá sem teljesítette. Dél után a' Megholtnak legkedvesebb barátja, Physic. Professor Tek. Kézy Mózes Ur a' nagy Auditoriumban mondá el deák nyelven dolgozott Elógiumát, mellyet maga a' nagy Heyne is örömmel magáénak fogott volna vallhatni; keresett virágok nélkül, igazán Római szépségben. Ez a' három Beszéd nyomtatva lesz, 's kötelességnek tartjuk a' Tudományok' barátjait előre figyelmetesekké tenni megjelenésekre. A' Publicum gyönyörűséggel olvasta ennek a' nagy és mély tudományú Előjárónknak deák Verseit: azzal fogja ezt is.

Prof. Vályi-Nagy Urnak érdemei ismeretesebbek, mint hogy azokról bővebben szólani kellene: de azt kevesebben tudhatják, hogy ez a' nem csak tudós és munkás, hanem szeretetre is igen méltó férjfiu a' legpéldásabb és a' legszerencsésebb férj, a' leghívebb atya, a' leghívebb barát, 's szent feddtelenségü, semmi mo-

sokkal még nem szennyezett ember volt; 's igazán Keresztyén, a' név' felséges értelmében, 's mind a' theoria, mind a' praxis által. A' mi Tanítóink igen szüken fizettetnek, 's az ő élete nem oda volt irányozva, hogy pénzt gyűjtsön, 's házanépét jó karban hagyja, 's így bövségben, sőt csak könnyen is, épen nem élt; és még is soha sem szólította-meg úgy szükölködő, hogy vele erszényét megosztani kész nem volt volna, ha azt kölcsönrel kelle is boldogítani; tanácsával, fáradságával pedig legterhesebb 's legsietőbb foglalatosságai között is segéltette; 's ámbár Tanítói hivatala neki ritkán engede ürességet, sok betegek, sok guta által megsulytottak neki köszönik egészségeknék, életeknék visszaterését. 'S hány tanítványa vállalja azt, hogy ha az ifjúság' legveszedelmesebb megtévedéseiben, ő nem volt volna vezére, barátja, atyja, örökre elvesztette volna magát. Ezt vallá halála előtt kevéssel egygy férjfiú is, ki Patakot néhány eszt. előtt hagyta-el, 's most bejött, a' hív Tanítót meglátogatta, előtte térdre esett, 's sírva csókolta kezeit.

Hitvесе Nemes Oláh Susánna Asszony, 's fiai Ferencz és József, az már Patvarián, egykori tanítványánál Tek. Aszalay Sámuel Urnál, Eperjesen, ez még Oskolánkban, 's leánya Johanna, mely fájdalmaik között enyhülést találnak annak látásában, hogy az ő Kedveseket az Oskola és annak Elöljáróji 's közönségesen minden Jók, kesergik. A' hely szük volta miatt itt csak azt jelentjük, hogy Magyar, Deák, Görög nyelven írt Verseinek Gyűjteményét, saját kezével tisztán leírva és öszvekötve, POLYHYMNIA nevezet alatt fogja venni a' közönség, és hogy a' Homér' ILIÁSÁNAK fordítása, saját kezével írva, egészen kész, nyomtatás alá pedig, nagyjában, már lemásol-

tatott. A' Megholtnak világos akaratja szerint mind ezeknek nem szabad másként nyomtatni mint a' hogy azt maga hagyá a' Kézírásban, 's illő, hogy akaratja tiszteltessék. Bár Nemzetünk' Nagyjai ézenék, melly ényt von az ránk, hogy az Iliást hexameterekben fordítva mi is bírjuk, 's nagylelkűen segélleni méltóztánának a' kiadást, és a' tovább semmi fizetést nem vonó özvegyet 's terhekkel hátra-hagyott háznépet. Schillernek terhekkel hagyott gyermekeit még Erdélyből is segélte Wesselenyi; mert a' ki egész életet másoknak szentelte, ritkán hagy birtokot, 's számot tarthat a' Jók köszönetére.

B é t s.

Császár és Király ő Felsége méltóztatott, eddig az Erdélyi Felséges Udvari Cancellariánál Udvari Titoknoki hivatalban volt Méltóságos és L. B. Brukenthal József Urat, Erdélyben Fő Kormányzéki Tanácsossá 's Fő Provincialis Commissáriussá kegyelmesen kinevezni.

* * *

A' Leopold városát 's egyéb lapályos helyeken fekvő külső városainkat a' kedvező időjárás szépen megszabadítá a' jégmenés miatt való nagy félelemtől. Jó darabocskáig minden essőzés nélkül való kellemetes meleg napjaink 's kevéssé fagyaláló éjjeleink járván, az alatt a' jég, mellyel a' Duna árka csaknem dugva televala, lassan lassan úgy fellágyult, hogy a' viz egy kevéssé nevededni kezdvén, ezen sok jeget szépen felvette 's minden lármacsinalás nélkül elvitte, csak a' partjait hagyta jégthalmokkal úgy megrakva, hogy úgy állnak kétfelől, mint ha havasok közt folyna a' Duna.